

Budgetaftale 2020

Indhold

Tid til patienten.....	2
Vi friholder og aflaster hospitalerne	2
Vi skal prioritere ressourcerne	3
Vi vil have en effektiv administration.....	4
Vi skal sørge for vores medarbejdere	4
Vi vil arbejde med værdibaseret sundhed.....	5
Vi bidrager til en grøn og bæredygtig region.....	5
Vi vil skabe et mere menneskeligt sundhedsvæsen.....	6
Børnenes region.....	7
Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen	9
Patientrettigheder - respekt for patientens tid	12
Digitalisering.....	13
Fremtidens Hospital	14
Andre fokusområder	18
Flere ambulancer – hurtigere hjælp	18
Sundhedsforskning.....	18
Regional Udvikling	19
En ny regional udviklingsstrategi	19
Vores borgere skal komme let omkring i regionen	20
Vi tager hånd om klima og miljø	21
Vi uddanner vores unge til fremtiden	22

Tid til patienten

Med denne aftale letter vi presset på hospitalernes økonomi og skaber rammerne for, at medarbejderne får mere tid til patienterne. Med en ny model for et værdibaseret sundhedsvæsen styrker vi fokus på det, som giver værdi for det enkelte menneskes møde med sundhedsvæsenet. Vi har tillid til, at vores medarbejdere og ledere træffer de beslutninger og leverer de resultater, der er til gavn for patienterne.

Vi sætter en ny retning for vores sundhedsvæsen, som kommer til udtryk gennem fem områder, som vi har særligt fokus på i årets budgetaftale: Børnenes region, Nærhed og sammenhæng, Patientrettigheder, Digitalisering og Fremtidens Hospital.

Prioriteringen af regionens midler inden for områderne skal hjælpe medarbejderne med at give de mennesker, der har brug for hjælp i sundhedsvæsenet, den bedst mulige behandling. Det skal ske med respekt for patienternes tid og behov for at få en normal hverdag til at hænge sammen; og med respekt for deres forventning til et moderne og digitalt sundhedsvæsen.

Vi tager et særligt ansvar for de mindste. Et sundt liv starter i barndommen. Vi skal give børnene og deres familier en god start på livet, også når et barn rammes af sygdom. Den nye retning skaber fundamentet for et mere menneskeligt sundhedsvæsen.

Samtidig har vi en ambition om at styrke den kollektive trafik i hovedstadsområdet. En god og sammenhængende kollektiv trafik er vigtig for at få hverdagen til at hænge sammen for rigtig mange mennesker. Vi tager også vores ansvar for miljøet alvorligt og bidrager med konkrete initiativer til en mere bæredygtig og grøn region.

Økonomaftalen med den nye regering styrker Region Hovedstadens økonomi. Det er ikke kun regeringens fortjeneste, at vi har et solidt økonomisk fundament. Regionsrådet har i løbet af året taget ansvarlige beslutninger, som betyder, at vi har en robust økonomi, og at vi er godt rustet til fremtiden.

Partierne bag dette års budgetaftale er enige om at bruge den gunstige situation til både at skabe ro omkring hospitalernes økonomi og sætte et markant politisk aftryk.

Vi friholder og aflaster hospitalerne

Medarbejderne på regionens hospitaler leverer et flot arbejde. Der er stigende forventninger til hurtig, effektiv behandling og begrænsede ressourcer. Vi ved, at medarbejderne har brug for mere tid til patienterne.

Partierne bag budgetaftalen er derfor enige om, at vi i årets budgetaftale har en særlig mulighed for at styrke hospitalernes økonomi ved at friholde dem for centrale sparekrav for første gang i fire år og samtidig afsætte 80 mio. kr. i 2020 og 70 mio. kr. varigt fra 2021 til hospitalernes egne dispositioner.

Frie midler til hospitaler	2020	2021	2022	2023
Amager og Hvidovre Hospital	8,0	7,0	7,0	7,0
Bispebjerg og Frederiksberg Hospital	6,0	5,0	5,0	5,0
Bornholms Hospital	5,0	5,0	5,0	5,0
Herlev og Gentofte Hospital	27,0	23,0	23,0	23,0
Steno Diabetes Center Copenhagen	1,0	1,0	1,0	1,0
Nordsjællands Hospital	6,0	5,0	5,0	5,0
Region Hovedstadens Psykiatri	9,0	8,0	8,0	8,0
Rigshospitalet	18,0	16,0	16,0	16,0
Frie midler til hospitaler i alt	80,0	70,0	70,0	70,0

Vi har tillid til, at hospitalerne bedst kan beslutte, hvor de ekstra midler kan gøre mest gavn for patienterne og medarbejderne. Vi er også enige om, at der skal være ledelsesrum til at gennemføre fornuftige omstillinger og effektiviseringer og flytte rundt på ressourcer internt på hospitalerne, med respekt for de trufne politiske beslutninger.

Formålet er at skabe mest mulig ro omkring regionens og hospitalernes økonomi, så kræfterne kan bruges på det, som er vores vigtigste opgave: At give de mennesker, der bor i regionen, en god og hurtig behandling og at give medarbejderne mest mulig tid til at tage sig af patienterne.

Midlerne fordeles mellem regionens hospitaler, så alle bliver tilgodeset, men der tages hensyn til de enkelte hospitalers særlige situation og behov. Det gælder Herlev og Gentofte Hospital og Bornholms Hospital, som står over for særlige udfordringer.

Partierne bag budgetaftalen har tilkendegivet over for hospitalerne, at de interne omprioriteringer ikke må gå ud over patienternes ret til hurtig udredning og behandling. Partierne vil i december måned blive orienteret om omprioriteringerne og er enige om, at denne orientering ikke kan give anledning til at genåbne budgetaftalen.

Vi skal prioritere ressourcerne

Vi bliver også fremover nødt til at prioritere vores ressourcer bedst muligt, fordi der hele tiden kommer nye behandlingsmuligheder, ny medicin, flere børn, flere ældre og flere, der lever med en kronisk sygdom.

Vores prioriteringer går i retning af et mere menneskeligt og et mindre bureaukratisk sundhedsvæsen, hvor der er mere tid til patienten - og vi prioriterer et værdibaseret sundhedsvæsen, som betyder, at vi gør det muligt for medarbejderne at planlægge undersøgelser og behandlinger ud fra patientens ønsker og behov og sætte ind der, hvor vi bruger ressourcerne bedst muligt.

Vi skal samtidig løbende se på den samlede opgaveløsning og -fordeling. Partierne er enige om at bede forretningsudvalget igangsætte en analyse, som skal kigge på administrative arbejds gange på og omkring hospitalerne. Analysens formål skal være at finde ud af, om der kan frigøres tid til klinikernes kerneopgaver, og hvordan dobbeltarbejde så vidt muligt kan undgås.

Vores opgave er også at bygge bro mellem den faglige ekspertise, os politikere og borgerne, så vi sikrer en god dialog.

Vi vil have en effektiv administration

Regionens koncerntre skal levere en effektiv understøttelse af hospitalerne og varetage deres opgaver og skal samtidig løbende bidrage til effektiviseringer af vores administration. Derfor skal de som de to foregående år levere en besparelse på nye 20 mio. kr. i såvel 2021 som i 2022.

Der er blandt partierne bag aftalen enighed om, at nye administrative besparelser i centrene så vidt muligt friholder områder, der understøtter driften på hospitaler og borgernære funktioner.

Vi har noteret os, at koncerndirektionen har gennemført et *Serviceeftersyn*. Vi bakker op om målene om mere fokus på at understøtte klinikkens behov, mere entydighed i ledelsen, mindre bureaukrati, større ledelsesrum. Vi bakker også op om, at der skal tages mere fælles ansvar og skabes bedre resultater blandt andet gennem mere effektive og kortere beslutnings- og arbejds gange.

Vi skal sørge for vores medarbejdere

Sundhedsvæsenet er generelt udfordret af mangel på sundhedsfagligt personale. I Region Hovedstaden vil vi arbejde for, at vi får uddannet, rekrutteret og fastholdt flere sygeplejersker, læger og andet sundhedspersonale. Det kræver, at vi lægger kræfter i god ledelse, målrettet rekruttering og introduktion, udviklingsmuligheder og rimelige arbejds vilkår – også om natten. Samtidig vil vi se på de studerendes og nyuddannedes arbejds vilkår. Det er alle sammen elementer, der skal give et godt arbejdsmiljø i vores sundhedsvæsen.

Vi støtter op om den nationale task force's arbejde på sundhedsområdet. Samtidig beder vi regionens administration om i samarbejde med bl.a. de faglige organisationer at fremlægge en plan med konkrete projekter og initiativer til rekruttering og fastholdelse for at imødekomme manglen på arbejdskraft. Som grundlag for vores arbejde med området, vil vi inddrage regionens nyudviklede prognosemodel for arbejdskraftsituationen. Desuden vil vi se på, om vi kan inddrage faggrupper såsom fysioterapeuter, ergoterapeuter, radiografer, social- og sundhedsassistenter og lægesekretærens kompetencer bredere.

De seneste år har vi fx haft særligt fokus på rekruttering og fastholdelse af sygeplejersker og jordemødre og udvikling af deres kompetencer. Men vi har fortsat et stort arbejde foran os i forhold til at få uddannet flere og skabe de rammer, der gør, at sygeplejersker vælger at arbejde flere timer og bliver længere på arbejdsmarkedet. Det er ikke en let opgave – og derfor skal vi løse den i fællesskab med vores politiske kollegaer på Christiansborg og de faglige organisationer.

Omkring 500.000 voksne danskere har svært ved at læse, skrive eller bruge IT. Det skal Region Hovedstaden som en stor arbejdsgiver gøre noget ved. Vi vil derfor tage initiativ til, at tiltaget *Bedre til ord, tal og IT*, som udbydes i mange kommuner, nu også tilbydes i Region Hovedstaden. Budgetpartierne beder udvalget for forskning, innovation og uddannelse om at tage initiativ til dette væsentlige tiltag for medarbejderne.

Vi vil arbejde med værdibaseret sundhed

Alle medarbejdere i vores sundhedsvæsen går på arbejde for at gøre en forskel for de mennesker, som har brug for hjælp. Vi ønsker, at medarbejderne kan fokusere på det, som giver mening både fagligt og i patienternes hverdag. Så medarbejderne kan gøre mere af det, som giver værdi for det enkelte menneske. Vi kalder det værdibaseret sundhed.

Vi har tillid til, at vores dedikerede ledere og medarbejdere og ikke mindst patienterne selv bedst ved, hvad der giver værdi. Men vi skal politisk understøtte arbejdet med at skabe mere værdi. Derfor er vi enige om en model for værdibaseret sundhed. Med modellen fastlægger vi nogle pejlemærker, som hospitalerne skal arbejde efter.

Pejlemærkerne er det fundament, som medarbejderne selv skal bygge videre på for at skabe et værdibaseret sundhedsvæsen. Pejlemærkerne er *Den patientoplevede kvalitet og effekt*, *Den faglige kvalitet* og *God ressourceudnyttelse*. Samtidig lægger vi vægt på fortsat at forbedre regionens overholdelse af patientrettighederne.

Modellen for værdibaseret sundhed understøtter vores politiske vision om et mere menneskeligt sundhedsvæsen og bygger på vores fælles værdier om åbenhed, helhed, tillid og professionalisme. Alle partier i regionsrådet står bag modellen, som kan læses i sin fulde længde sidst i budgetaftalen.

Vi bidrager til en grøn og bæredygtig region

Vi er en af Danmarks største offentlige organisationer med flest ansatte og med et budget på over 40 mia. kr. Når vi træffer beslutninger, kan det mærkes i hele samfundet. Med det følger både et stort ansvar og gode muligheder for at bidrage aktivt til FN's verdensmål om et bæredygtigt samfund, hvor flere mennesker kan leve et godt og sundt liv.

Vi har i de politiske udvalg i vores forberedende arbejde forholdt os konkret til, hvordan de enkelte budgetforslag spiller ind i FN's verdensmål, som vi har beskrevet i vores samlede budgetkataloger. Vi sætter høje krav til bæredygtige løsninger, både i vores eget arbejde og når vi hyrer eksterne leverandører til en opgave.

Partierne bag budgetaftalen er enige om, at det er vigtigt, at vi arbejder for at reducere regionens samlede CO₂-aftryk. Vores renoveringsplan indeholder et væsentligt bidrag til at reducere energiforbruget i regionens bygninger. Der er også fokus på at reducere vores CO₂-aftryk fra affaldshåndteringen. Vi har i dette budget afsat midler til at forbedre affaldssorteringen på hospitalerne, således at vi får en bedre sortering ved kilden. Vi skal imidlertid også finde måder, hvor vi kan reducere CO₂-aftrykket på transportområdet. Vi er enige om at videreføre indsatsen i Copenhagen Electric og har afsat 3 mio. kr. årligt i en fireårig periode til dette. Vi skal i 2020 også se nærmere på, hvordan vi kan indrette os, så vi på en fornuftig og smart måde kan omlægge medarbejdernes transport hen mod en grønnere transportform, når det er muligt.

Region Hovedstadens hospitalskøkkener har gennem de seneste år ydet en stor indsats for at omlægge kostproduktionen til minimum 60-90% økologi, svarende til det økologiske spsemærke i sølv. Partierne bag aftalen ønsker at videreudvikle de gode resultater ved at tage det næste naturlige skridt – nemlig at kombinere økologitænkningen med fokus på mere klimavenlig madlavning. Der afsættes 3,4 mio. kr. i 2020 og 1,9 mio. kr. varigt til blandt andet efteruddannelse af køkkenpersonale, ansættelse af tværgående medarbejdere, som kan dele gode erfaringer med bæredygtig kostproduktion og udvikling af en app til madbestilling, som skal hjælpe med reduktion af madspild.

Vi vil skabe et mere menneskeligt sundhedsvæsen

Et stærkt offentligt sundhedsvæsen tager udgangspunkt i det enkelte menneskes behov, rettigheder og situation, og det er fremtidssikret ved ikke blot at tage forpligtelsen til behandling, men også til forebyggelse, uddannelse og forskning alvorligt.

Der er blandt partierne bag aftalen enighed om en række prioriteringer og initiativer, som taler ind i den fælles retning om et mere menneskeligt sundhedsvæsen. Retningen tegner sig i fem fælles fokusområder: Børnenes region, Nærhed og sammenhæng, Patientrettigheder, Digitalisering og Fremtidens Hospital.

Børnenes region

I 2030 vil Region Hovedstaden være vokset til 2 millioner indbyggere, og antallet af fødsler ventes at være steget med 22 procent. Region Hovedstaden kan altså se frem til en fremtid med mange flere børnefamilier med helt små børn.

Regionsrådet har igangsat flere initiativer. Der skal fx oprettes et nyt kvinde-barn-center på Bispebjerg Hospital, som står klart i 2024. Herudover er der i 2019 oprettet en regional hjemmefødselsordning samt fire nye in-house fødeklinikker med det formål at give fødende trygge og rolige rammer og styrke arbejdsmiljøet. Vi vil fastholde vores fokus på differentieret fødselsforberedelse, og vi ser frem til evalueringen af ordningen med kendt jordemoder på Herlev Hospital.

Flere fødsler kræver en stor indsats på vores børneafdelinger. Oplevelsen af en presset hverdag på børneafdelingerne bekræftes af den børneanalyse, sundhedsudvalget og regionsrådet har fået lavet.

Partierne bag aftalen er derfor enige om at fastholde den ekstraordinære bevilling fra 2. økonomirapport 2019 på 16 mio. kr. i 2020 til at fortsætte arbejdet med at blive bedre til leve op til udredningsretten. Vi afsætter herudover yderligere 12 mio. kr. i 2020 stigende til 16 mio. kr. i 2021 og frem til at lette presset på børneafdelingerne, så sundhedspersonalet får mere tid til det enkelte barn.

Det er vores allermindste, vi oftest ser på børneafdelingerne – og 85-95 procent af de børn, der indlægges, indlægges akut. Men kritisk syge børn skal ikke møde et hospital, der kun er indrettet til de voksne. Alle vores hospitaler skal blive bedre til at møde børn på deres præmisser. Vi vil være en børneparat region. Rigshospitalets TraumeCenter er vores spydspids i det arbejde, der skal leve op til de højeste internationale standarder, og erfaringerne skal komme alle vores hospitaler til gode.

Med budgetaftalen tager vi et særligt ansvar for de børn, der indlægges på Rigshospitalets TraumeCenter ved at investere 0,5 mio. kr. i *Projekt Børneparathed*. Midlerne skal gå til at kunne etablere en lægelig ansvarlig for børneområdet, som skal sikre retningslinjer og understøtte uddannelse i akut behandling af børn både på Rigshospitalets TraumeCenter og på de øvrige akutmodtagelser.

To andre spydspidser for børn og unge er *BørneRiget* og *Nordstjernen*. Med *BørneRiget* på Rigshospitalet bygger vi verdens bedste hospital for børn og familier. Vi vil bygge et hospital, der sætter nye standarder for behandling og for samspil imellem arkitektur, organisation og drift. Med *Nordstjernen* på Børne- og ungdomspsykiatrisk center i Glostrup har vi en ambition om at bygge nye, enestående rammer for børne- og ungdomspsykiatrisk behandling med plads til familien. Vi vil skabe et internationalt fyrtårn inden for børne- og ungdomspsykiatrien. Med denne aftale afsætter vi 5 mio. kr. til næste fase i visionsarbejdet.

Vi skal imødekomme den moderne familie, der har øgede forventninger til fleksibilitet og tilgængelighed, og vi skal sikre os, at vi tager udgangspunkt i den enkelte families situation. Med digitalisering og udvikling af vores tilbud skal vi skabe mere trykthed og behandling tæt på børnefamiliernes hverdag.

Helt konkret vil vi via digitale kanaler aflaste både børneafdelingerne og akuttelefonen 1813, samtidig med at vi skaber trykthed for småbørnsfamilier ved at investere i *Børnelægenes Børnetips*. Det er børnelægenes eget bud på, hvordan vi med korte videoer på en app og over sociale medier kan klæde forældre på til at vurdere og hjælpe deres almindeligt syge børn hjemme. Vi er enige om at finansiere det med 1,5 mio. kr. i 2020.

Nogle børn og unge lever med kronisk eller langvarig sygdom. Vi har taget de første skridt til at gøre noget særligt for dem med det, vi kalder *opgaveudvalg*. Her samler vi politikere fra både regionen og kommunerne og borgere, som sammen finder løsninger, der kan hjælpe børn og unge til at leve et almindeligt liv med skole, fritid og venner trods kronisk eller langvarig sygdom.

Andre børn er pårørende til alvorligt syge familiemedlemmer. I vores region skønnes det at være over 25.000 børn, som oplever at være pårørende.

Det er en meget svær situation at stå i. I dag hjælper vi børn på flere måder med fx familiesamtaler i psykiatrien og materialer, som er lavet til børn, der er pårørende. Vi skal bygge videre på de gode erfaringer og sørge for, at alle hospitaler har et ordentligt tilbud til børn som pårørende. Derfor afsætter vi 2 mio. kr. årligt til en første fase sammen med Børn, unge og sorg og Kræftens Bekæmpelse.

Region Hovedstadens Psykiatri startede allerede i 2019 pårørendesamtaler og børnekurser på flere af de psykiatriske centre, og det er ambitionen, at kurserne skal tilbydes i hele psykiatrien.

Den positive udvikling med hurtig udredning på det børne- og ungdomspsykiatriske område skal fortsætte, så flere børn hurtigere kan få en afklaring og den hjælp, de har brug for. Regionsrådet vil fortsat have et stort fokus på patientrettighederne i psykiatrien.

Samarbejdet mellem kommune, egen læge og hospital skal styrkes, så familier med et sårbart eller sygt barn får hjælp. Derfor er *Sammen om børn og unges sundhed* også et fokusområde i vores Sundhedsaftale med regionens 29 kommuner og almen praksis.

Region Hovedstaden vil i 2020 tage initiativ til en konkret aftale om en handleplan på tværs af sektorerne om svært overvægtige børn og unge. Formålet med en sådan aftale skal være at forebygge overvægt, at flere svært overvægtige børn og unge får et relevant tilbud, og at der er en klar samarbejdsmodel for indsatsen, der kan være fælles for alle kommuner i regionen.

Børnenes Region	2020	2021	2022	2023
Styrkelse af børneafdelingerne	12,0	16,0	16,0	16,0
Hjælp til børn som er pårørende til alvorligt syge familiemedlemmer - 1. fase	2,0	2,0	2,0	2,0
Børneparathed på akutområdet	0,5	0,5	0,5	0,5
Børnelægernes børnetips	1,5	0,0	0,0	0,0
Børnenes Region i alt	16,0	18,5	18,5	18,5

Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen

Udviklingen af sundhedsvæsenet går mod, at mere behandling kan ske i eller tæt på borgerens hjem. Det er ofte bedst for borgerne og den rigtige prioritering i et sundhedsvæsen, der både er presset på økonomiske midler og sundhedsfaglig arbejdskraft.

Vi ønsker at løfte samarbejdet med regionens kommuner og praksissektor til et nyt strategisk niveau, så vi i fællesskab kan løse flere opgaver tæt på borgerne, og dermed skabe mere nærhed og sammenhæng i indsatsen. Det gælder især for de ældre, svækkede borgere og borgere med psykiske og kroniske sygdomme samt børn. Den netop indgåede sundhedsaftale mellem region, kommuner og almen praksis har de nationale mål som pejlemærke og særligt fokus på netop de grupper.

For at sætte yderligere fart på udviklingen af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen afsætter vi i 2020 15 mio. kr. og 20 mio. kr. fra 2021 og frem til samordningsudvalgene omkring akuthospitalerne og Region Hovedstadens Psykiatri. Det er de enkelte hospitaler, der efter drøftelse med kommuner og almen praksis i samordningsudvalget, prioriterer hvordan midlerne anvendes. Midlerne kan anvendes til omstilling og udbredelse af indsatser i driften, der styrker det nære og sammenhængende sundhedsvæsen, og dermed understøtter regionens ambition om at mere behandling skal ske i eller tæt på borgerens hjem.

For at forstærke samarbejdet er der brug for, at vi styrker og forenkler de eksisterende samarbejdsstrukturer. Vi vil derfor sammen med kommunerne og almen praksis drøfte mulighederne for et tættere strategisk samarbejde med tydeligt ejerskab hos alle parter. Vi ønsker større handle- og ledelseskraft og en enklere beslutningsstruktur i det tværsektorielle samarbejde forankret omkring akuthospitalerne.

Aftale om styrket samarbejde mellem Region Hovedstaden og Praktiserende Lægers Organisation i Hovedstaden

En særlig vigtig brik i samarbejdet om det nære sundhedsvæsen er en ny og vigtig aftale med de Praktiserende Lægers Organisation i Hovedstaden (PLO-H).

Der har det seneste år været en konstruktiv dialog mellem PLO-H og regionsrådet om mulighederne for et styrket samarbejde om behandlingen af akutte patienter. Der har været drøftet flere forskellige modeller, og dialogen mellem parterne har væ-

ret god og med et fælles mål om bedre løsninger med borgerne for øje. Region Hovedstaden og PLO-H har på den baggrund indgået en strategisk samarbejdsaftale om at styrke det nære, sammenhængende sundhedsvæsen og betjeningen af borgerne i regionen. Konkret igangsættes fire initiativer, der kan bidrage til at reducere antallet af indlæggelser og skabe bedre patientforløb for ikke mindst de ældre borgere. Det drejer sig om følgende fire initiativer:

1. Et styrket samarbejde om de kommunale akutfunktioner.
2. Flere sygebesøg i borgernes hjem, der skal forebygge indlæggelser.
3. Bedre kommunikation mellem sektorerne om vanskelige patientforløb.
4. En praksiskonsulentordning, der skal være bindeled mellem sektorerne.

Initiativerne vil, når de er fuldt indfasede, beløbe sig til ca. 12 mio. kr. årligt.

Samtidig vil vi fortsætte og intensivere vores arbejde med at rekruttere og fastholde praktiserende læger. Vi vil benytte overenskomstens løsningsmuligheder om fx delepraksis og licensklinikker og arbejde tæt sammen med PLO-H og kommunerne om at gøre det attraktivt at være praktiserende læge i Region Hovedstaden. Derudover vil vi understøtte muligheden for gensidig efteruddannelse mellem hospitalets personale og praktiserende læger og deres klinikpersonale.

Et nært og sammenhængende sundhedsvæsen skal skabe mere lighed i sundhed

Sundhedsvæsenet skal have respekt for det enkelte menneske. Partierne bag aftalen er enige om, at der er behov for opmærksomhed på LGBT+personer, som skal mødes med respekt og uden fordomme på vores hospitaler. Derfor igangsætter partierne et arbejde med inddragelse af organisationer på området, sundhedsprofessionelle samt deres faglige organisationer og regionsrådets politiske partier. Arbejdet skal skabe dialog og fælles billede af LGBT+personers møde med sundhedsvæsenet og komme med bud på, hvordan dette kan forbedres og styrkes.

Det er en stor udfordring, at samfundets svageste også er dem, der får mindst muligt ud af vores sundhedsvæsen. Det er ofte samfundets mest sårbare og udsatte borgere som fx misbrugere, hjemløse og udsatte grønlandere, der ikke har ressourcer og overskud til selv at opsøge de almindelige sundhedstilbud. Derfor er det også dem, der oftest falder ned mellem to stole, fx når deres behandling på hospitalet er overstået, og kommunen skal træde til med genoptræning. Særligt for denne gruppe er det vigtigt med en håndholdt og helhedsorienteret indsats i et sammenhængende sundhedsvæsen tæt på borgerne.

Mange mennesker med psykisk sygdom kæmper også med misbrug og hjemløshed. Vi ser, at mange bliver afruset i vores psykiatriske akutmodtagelser og bliver udskrevet uden en plan for deres videre misbrugsbehandling i kommunen eller medicin til at tage deres abstinenser. Vi skal blive bedre til at følge op på patienterne, også efter de er udskrevet – og udarbejde planer for opfølgning sammen med kommunernes

misbrugsbehandling og egen læge. Det er en særlig svær opgave, når mange er hjemløse og er svære at få fat på. Derfor beder vi regionens Social- og Psykiatriudvalg om at kortlægge regionens herberger. Vi skal inddrage beboerne og medarbejderne på herbergerne, så vi sammen kan finde ud af, hvilke initiativer der vil skabe mere nærhed og sammenhæng for de mange hjemløse, der i dag mister kontakten til psykiatrien i større eller længere tid, fordi de bor på herberg eller er hjemløse.

Vi udvider samtidig puljen under Social- og Psykiatriudvalget til samarbejde med civilsamfund og kommuner med 1,5 mio. kr. i 2020 og herefter 1 mio. kr. Og vi afsætter 2,5 mio. kr. til at gøre samarbejdet med Røde Kors om omsorgscenteret for hjemløse permanent. Omsorgscentret tager hånd om hjemløse, som udskrives fra hospitalet med en fysisk sygdom og sørger for, at der bliver fulgt op på deres behandling i samarbejde med hospital, kommune og egen læge.

En del hjemløse og andre udsatte borgere er desværre smittet af hepatitis C, som nu kan helbredes medicinsk. Region Hovedstaden vil gøre en målrettet indsats for at eliminere sygdommen i overensstemmelse med WHO's målsætning gennem et samarbejde mellem rusmiddelcentre, væresteder og fængsler i regionen og de infektionsmedicinske afdelinger. Det vil være et væsentligt bidrag til at fremme lighed i sundhed.

Borgerne i Region Hovedstaden bliver ældre og lever med stadig flere samtidige sygdomme, og behandling med meget forskellig medicin er derfor et vilkår for mange. Det er dog vigtigt, at man som borger ikke får mere medicin end nødvendigt, da det øger risikoen for bivirkninger, og fordi unødvendig medicin ikke giver mest sundhed for pengene.

Hensigtsmæssig medicinering skal styrkes i Region Hovedstaden, hvilket bl.a. kan ske gennem øget tværfagligt samarbejde i såvel hospitalssektoren som praksissektoren. Medicingennemgang og -afstemning ved farmaceuter er én blandt flere metoder, hvormed problemer med uhensigtsmæssig medicinering kan blive opfanget og løst i samarbejde mellem farmaceut og læge til gavn for såvel patientsikkerheden som patientens livskvalitet. Arbejdet igangsættes med en første drøftelse i forretningsudvalget.

Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen	2020	2021	2022	2023
Aftale om styrket samarbejde med PLO	7,0	11,9	11,9	11,9
Det lokale samarbejde mellem hospital, kommuner og praksis (samordningsudvalg)	15,0	20,0	20,0	20,0
Forhøjelse af pulje under Social- og Psykiatriudvalget til samarbejde med kommuner og civilsamfund	1,5	1,0	1,0	1,0
Fortsættelse af samarbejdsaftale med Røde Kors om omsorgscenter til hjemløse	2,5	2,5	2,5	2,5
Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen i alt	26,0	35,4	35,4	35,4

Patientrettigheder - respekt for patientens tid

Når et menneske bliver ramt af alvorlig sygdom, så bliver hele livet vendt på hovedet. Det er ikke godt, hvis man skal vente lang tid på at få svar på, om man fejler noget, og hvor alvorligt det i givet fald er. Det skaber utryghed.

Vi skal have respekt for patienternes tid og behov for at opretholde en normal hverdag. Derfor skal vi blive bedre til at leve op til deres krav på hurtigt at få at vide, hvad de fejler, og komme hurtigt i behandling. Vi skal blive bedre til at tilbyde kræftramte behandling inden for forløbstiderne i kræftpakkerne.

Hospitalet arbejder allerede målrettet på at leve op til patienternes rettigheder, og koncerndirektionen, forretningsudvalget og sundhedsudvalget følger arbejdet tæt. Vi er godt på vej, men vi er endnu ikke i mål. Vi vil fortsat følge udviklingen tæt politisk. Vi har sat nogle klare mål for opfyldelsen af patienternes rettigheder – og vi vil sætte nye mål i det kommende år.

Kræft er et højt prioriteret område for os. Vi har løbende sikret kapaciteten, blandt andet i forbindelse med kapacitetspuljen og sundhedsstrategien, og senest afsatte vi i foråret 2019 midler til at reducere ventetiden for de patienter, der skal opereres for brystkræft.

Den seneste udvikling i regionens overholdelse af forløbstiderne i kræftpakkerne viser, at vi stadig har behov for at løfte kræftområdet. Derfor udmønter vi nu 39,1 mio. kr. fra Kræftplan IV til øget kapacitet og effektiv anvendelse af ressourcer fra 2020 og frem. Midlerne skal styrke kapaciteten til udredning; herunder diagnostik og behandling af kræft. Det gælder særligt i forhold til brystkræft og lungekræft, som berører mange patienter, og hvor der i dag er udfordringer med at behandle patienterne inden for forløbstiderne.

Kræftområdet	2020	2021	2022	2023
Rigshospitalet	19,0	19,0	19,0	19,0
Herlev og Gentofte Hospital	15,3	15,3	15,3	15,3
Bispebjerg og Frederiksberg Hospital	4,8	4,8	4,8	4,8
Kræftområdet i alt	39,1	39,1	39,1	39,1

Finansieret af Kræftplan IV- midler

Regionsrådet afsætter i 2020 50 mio. kr. og fra 2021 og frem 40 mio. kr. til en udvidelse af kapaciteten til udredning og behandling på områder, hvor der især mangler kapacitet og er ventetid. Kapacitetsløftet vil særligt komme børn til gode samt patienter med øjen- karkirurgisk, lunge- og hjertesygdomme. Også patienter med neurologisk sygdom, herunder demens og specialiseret hovedpinesygdom, Indvandrermedicinsk klinik samt sygdomme i urinvejene vil blive prioriteret.

Midlerne skal understøtte regionens positive udvikling i at sikre hurtig udredning til alle patienter og bidrage til en langsigtet forbedring af både udrednings- og behandlingsretten, så patienterne hurtigt kan få stillet en diagnose og komme i behandling.

I forbindelse med kræft og andre livstruende sygdomme, hvor patienter ofte lever længere, spiller den samlede palliative indsats en stadig større rolle. I forbindelse med kræftplanen ses på antallet af hospicepladser og den palliative kapacitet. Arbejdet forelægges sundhedsudvalget.

Vi har en særlig opgave inden for det højt specialiserede område. Derfor har vi også en særlig forpligtelse til at leve op til patientrettighederne på det område. Derfor er der prioriteret midler til Rigshospitalets højt specialiserede behandling.

Vi har også tidligere givet penge til at nedbringe ventetiden på høreapparater. Det afsætter vi yderligere 7 mio. kr. til i 2020.

Vores apparatur er en vigtig forudsætning for hurtig udredning og behandling. Derfor har vi besluttet at give 150 mio. kr. over de næste to år til nye og driftssikre skannere - oven i det faste beløb på 185 mio. kr. årligt.

Patientrettigheder	2020	2021	2022	2023
Indsats for overholdelse af patientrettigheder (børn, og patienter med øjensygdomme og karkirurgiske sygdomme, samt lunge- og hjerteområdet, urinvejs sygdomme samt neurologi, herunder demens og specialiserede hovedpinesygdom og indvandrermedicinsk klinik)	50,0	40,0	40,0	40,0
Nedbringelse af ventetid på høreapparatområdet	7,0	0,0	0,0	0,0
Patientrettigheder og nedbringelse af ventetider i alt	57,0	40,0	40,0	40,0

Digitalisering

Region Hovedstaden skal gå forrest i digitaliseringen af sundhedsvæsenet. Patienterne efterspørger det, og digitalisering kan skabe smidigere arbejdsgange for klinikken og styrke samarbejdet med kommunerne og almen praksis.

Alle skal kunne komme i kontakt med sundhedsvæsenet på digitale platforme – også mennesker, der lever med funktionsnedsættelser og handicap. Det skal være lettere for medarbejdere og patienter at få adgang til vigtige oplysninger. Vi skal med digitale løsninger understøtte patienterne i at blive en aktiv del af deres eget forløb.

Sundhedsplatformen er et vigtigt fokusområde for partierne bag budgetaftalen, og det har den højeste politiske og ledelsesmæssige prioritet at videreudvikle platformen og forbedre brugertilfredshed hos klinikerne med afsæt i bl.a. Ekspertrådets anbefalinger. Området følges tæt i forretningsudvalget.

Samlet afsætter vi 11 mio. kr. i 2020 og 15 mio. kr. i 2021 og frem til at gennemføre strategisk prioriterede tiltag, herunder med henblik på at løfte specialiserede it-kompetencer i Center for It, Medico og Telefoni og til udviklingstiltag, der har fokus på mere brugervenlighed i klinikken.

Ekspertrådet, som har haft til opgave blandt andet at se på organiseringen af og kompetencer i den nuværende styring af Sundhedsplatformen, anbefaler, at der ikke

igangsættes mange nye tiltag, men mere er fokus på konsolidering. Ifølge Ekspertrådets anbefalinger og konklusioner er der også behov for at styrke it-området med kompetencer inden for leverandørstyring, kompetencer inden for it-arkitektur samt test- og kvalitetssikring og støtte til de kliniske byggere. Partierne bag aftalen ønsker desuden at sikre, at servicedesks åbningstider matcher brugernes behov.

Regionsrådet har sat ambitionen med fire overordnede mål for arbejdet med Sundhedsplatformen, som giver retningen for forbedringsarbejdet:

- Klinikere skal have mere tid til patienten
- Højere kvalitet, færre fejl i systemet
- Bedre adgang til data
- Mere inddragelse af patienten.

Patienter på Bornholm kan få en særlig gevinst ved et digitaliseret sundhedsvæsen. Derfor foreslår vi, at Bornholm går forrest og bliver en Digital Ø på sundhedsområdet, så det bliver lettere at være patient.

Bornholms Hospital og Telemedicinsk Videntcenter i Region Hovedstadens Center for Sundhed samarbejder aktuelt om en analyse, der beskriver perspektiver og udviklingsmuligheder ved telemedicin på Bornholm, så patienter fremover kan modtage flere sundhedsfaglige ydelser virtuelt.

Fx vil børn og pårørende kunne sidde sammen med sygeplejersken på Bornholms Hospital og speciallægen på Rigshospitalet. Patienten vil også kunne sidde med en sundhedsmedarbejder på et kommunalt genoptræningscenter eller plejehjem og modtage hjælp fra lægen på Bornholms Hospital. Det vil gøre hverdagen nemmere for patienterne og vil også bidrage til at mindske regionens CO₂-udledning. Derfor afsætter vi 1,5 mio. kr. årligt i fire år til at gøre Bornholm til en Digital Ø.

Digitalisering	2020	2021	2022	2023
Opfølgning på ekspertrådets anbefalinger	11,0	15,0	15,0	15,0
Det skal være lettere at være patient på Bornholm - Bornholm som digital Ø (4 år)	1,5	1,5	1,5	1,5
Digitalisering i alt	12,5	16,5	16,5	16,5

Fremtidens Hospital

Regionen investerer i disse år mange mia. kr. i nye hospitalsbygninger, som vil skabe nogle helt nye fysiske rammer for patienter og personale. Dette sker både via kvalitetsfundsbyggerierne og en række andre store byggerier i regionen. Med de nye rammer rustes vi os til fremtidens krav til et moderne sundhedsvæsen.

Vi skal i langt højere grad tage udgangspunkt i den enkelte patients ønsker og behov. Med vores nye bygninger gør vi det fx ved at bygge enestuer til alle, hvor der er plads til privatliv og pårørende – og hvor den svære samtale med lægen kan tages i enrum.

Bygninger gør det ikke alene – de skal fyldes med liv. Det er vigtigt, at vi får givet vores medarbejdere de bedst mulige rammer og ro til at flytte ind. Vi forbereder os derfor i god tid på indflytningen, som i andre dele af landet har vist sig at være omkostningsfuld. Derfor har vi i økonomien for 2019 afsat 100 mio. kr. til opgaven med at ibrugtage de nye bygninger på Rigshospitalet og Herlev Hospital.

Vi bygger nye akutmodtagelser, hvor speciallægerne kommer til patienten i stedet for, at patienten sendes rundt til specialafdelingerne på hospitalet. Så flere kan blive behandlet færdig allerede i akutmodtagelsen og komme hurtigere hjem.

Vi bygger grønne hospitaler med fokus på energieffektiviseringer og miljørigtige løsninger. Både når vi bygger nyt, og når vi renoverer.

Ved sidste års budget tog alle partier et fælles ansvar for, at vores ældre hospitaler fra 60'erne og 70'erne skal renoveres. Vi vedtog en 10-årig renoveringsplan, som betyder, at der bruges i alt 7 mia. kr. til at renovere regionens bygningsmasse til glæde for patienterne og personalet. Planen skal samtidigt bidrage til, at vi får grønne løsninger med et betydeligt lavere energiforbrug end i dag og derigennem understøtte en reduktion af regionens CO₂-udledning.

Det indgår som en del af renoveringsaftalen, at regionen afprøver nye samarbejdsformer med aktørerne i byggebranchen - herunder strategiske byggepartnerskaber. Det arbejde er sat i gang. Efter et markedsdialogforum og dialogmøder er det hensigten at udbyde op til tre rammeaftaler i første omgang med konsortier, totalentreprenører, hovedentreprenører og/eller rådgivere, som danner grundlag for nærmere aftaler om konkrete bygge- og renoveringsprojekter.

Fremtidens Rigshospital

Rigshospitalet er Danmarks højst specialiserede hospital med behandling, forskning og uddannelse i international topklasse. Rigshospitalets særlige ekspertise sikrer, at de mest komplicerede og syge patienter fra hele landet har et behandlingstilbud i Danmark.

Partierne bag aftalen er enige om at tilføre Rigshospitalet 19,3 mio. kr. i 2020 og 20 mio. kr. i 2021 og frem for at styrke og videreudvikle de højtspecialiserede behandlingstilbud, herunder en tværfaglig udredningsfunktion for unge med erhvervet hjerneskade, og en forkortelse af ventetider på udredning og behandling. Rigshospitalet skal fremlægge en samlet plan for, hvordan pengene udmøntes.

Partierne bag aftalen er desuden enige om, at behandling og forskning på højeste faglige niveau skal være understøttet af fysiske rammer, der matcher patienternes og de pårørendes berettigede ønsker og behov. Sådan er det ikke i dag. Derfor imødeser partierne, at den nye nordfløj bliver taget i brug i 2020, og at arbejdet med det nye hospitalsbyggeri for børn, unge og familier *BørneRiget* skrider fremad mod planlagt ibrugtagning i 2025.

Partierne bag aftalen er enige om at igangsætte et arbejde med en vision for Rigshospitalet, som skal pege frem mod, hvordan det samlede Rigshospital over tid bliver moderniseret, så de fysiske rammer matcher både patienter og pårørendes behov og samtidig sætter nye ambitioner og giver langt bedre rammer for personalets arbejde med behandling, forskning og uddannelse.

Fremtidens psykiatri

Flere og flere mennesker får brug for psykiatrisk behandling. Derfor har vi stor opmærksomhed på at styrke psykiatrien med bl.a. flere aktiviteter, tværfaglighed og kompetencer. Det skal bl.a. ske med regionens treårsplan for psykiatrien, som sætter fokus på de områder, hvor der er mest brug for en ekstra indsats.

Og så ser vi frem til sammen med de andre regioner at bidrage til regeringens kommende 10-årsplan for psykiatrien. Der er brug for at inddrage alle aktører i regioner, kommuner, praksissektoren og i civilsamfundet, hvis vi skal nå målet om en større lighed i sundhed for borgere med psykiske sygdomme. Dette skal opnås med mere fokus på forebyggelse, tidlig indsats og rettidig hjælp.

Endelig vil vi arbejde for en bedre udnyttelse af de særlige pladser i psykiatrien, hvor alt for mange sengepladser i dag er uudnyttede. KL og Danske Regioner er enige om, at ansvaret og finansieringen skal flyttes over i regionerne. Det vil give os mulighed for at udnytte pladserne bedre.

Vi har et stort ønske om at inddrage patienter, pårørende og kommuner i udviklingen af sundhedsvæsenet, og derfor har vi oprettet *opgaveudvalg*, der blandt andet skal finde nye løsninger til at forbedre hverdagen for unge med psykisk sygdom og afhængighed.

I 2021 tager vi en ny bygning i brug på Psykiatrisk Center Sct. Hans, som skal huse en ny og større retspsykiatri. Bygningen vil indeholde en række nye funktioner og faciliteter, som skal øge behandlingskvaliteten i retspsykiatrien. Det drejer sig blandt andet om multihal, bassin, musikrum og gårdområder med mulighed for sportsaktiviteter. De 126 intensive retspsykiatriske senge betyder, at regionen får et mere specialiseret behandlingstilbud og får markant flere intensive senge inden for retspsykiatrien end i dag. Det kræver, at der tilføres flere ressourcer med henblik på at muliggøre en forøget bemanding og indfri forventningerne om en mere intensiv behandling.

Vi har med budgetaftalen 2020 taget første skridt i forhold til at løse en del af dette udgiftspres. Vi afsætter 5 mio. kr. i 2020 til at påbegynde arbejdet med at rekruttere medarbejdere og forberede indflytningen, stigende til 20 mio. kr. fra 2021.

Vi er enige om at igangsætte en proces med henblik på at få afdækket det samlede udgiftsbehov, så vi finder en løsning på den resterende del af udgiftspresset senest ved budgetlægningen i 2021. Administrationen vil igangsætte et arbejde, som både vil se på, hvor patienterne til den nye retspsykiatri kommer fra og på de forudsatte effektiviseringer afledt af mulighederne med nybyggeriet. Dette arbejde forelægges

for Social- og Psykiatriudvalget og forretningsudvalget i foråret 2020 og kan herefter indgå som forberedelse af budgetlægningen 2021.

Folketinget vedtog med finansloven for 2019 en styrket indsats til de mest syge patienter i psykiatrien, herunder at udvikle og etablere sengeafsnit til særlig intensiv behandling og målrettet tvangsforebyggelse for denne målgruppe i voksenpsykiatrien.

Af de midler afsættes 10,3 mio. kr. årligt til at finansiere omdannelsen af 6 dobbeltdiagnosesenge, som skal kunne rumme de mest ustabile og syge patienter. Der er tale om en patientgruppe, hvor styrket kvalitet i behandlingen forventes at kunne medvirke til at reducere brugen af tvang og antallet af genindlæggelser. De resterende 12,2 mio. kr. vil blive anvendt til at øge bemanningen på et antal eksisterende intensive sengeafsnit i overensstemmelse med anbefalingerne fra Sundhedsstyrelsen.

I Finanslov 2019 er der også afsat midler til at styrke den tidlige, målrettede, og intensive specialiserede indsats til børn og unge i form af etablering af nye intensive børne- og ungdomspsykiatriske specialiserede teams. Det er et krav, at der er tale om teams med flere fagligheder, som er ambulante såvel som udgående til hjem og botilbud og forankret i børne- og ungdomspsykiatrien, men integreret med kommunale indsatser. Der afsættes 9,6 mio. kr., og der vil blive afholdt en afsøgende workshop for at beskrive, hvordan midlerne bedst anvendes til ovenstående formål.

Som tidligere nævnt skal vi styrke støtten til børn som pårørende til mennesker med psykisk sygdom. Og vi fortsætter visionsarbejdet for *Nordstjernen*. Vi afsætter desuden 0,9 mio. kr. i 2020 til en praktiserende speciallæge i psykiatri på Bornholm.

Psykiatri	2020	2021	2022	2023
Styrkelse af intensiv behandling i retspsykiatrien - Sct. Hans	5,0	20,0	20,0	20,0
Opgradering af senge til psykisk syge med misbrug på afdeling M på Sct. Hans	10,3	10,3	10,3	10,3
Intensiv behandling i voksenpsykiatrien	12,2	12,2	12,2	12,2
Intensive børne- og ungdomspsykiatriske specialiserede teams	9,6	9,6	9,6	9,6
Næste fase for visionsarbejdet om en ny børne- og ungdomspsykiatri	5,0	0,0	0,0	0,0
Privatpraktiserende speciallæge i psykiatri, Bornholm - midlertid forhøjelse	0,9	0,0	0,0	0,0
Psykiatri i alt	43,0	52,1	52,1	52,1

Fremtidens specialiserede sociale tilbud

Mennesker, der lever med et handicap eller en funktionsnedsættelse, skal have den bedst mulige omsorg og behandling. Vi deler regeringens ambition om høj kvalitet, retssikkerhed, faglighed og specialisering i tilbuddene til mennesker med handicap og funktionsnedsættelser. Region Hovedstaden har derfor styrket samarbejdet med kommunerne i regionen og vil samtidig gå konstruktivt ind i arbejdet om den mest hensigtsmæssige opgavefordeling mellem kommuner og regioner.

Renoveringsplanen, som regionsrådet besluttede i 2019, omfattede i første omgang ikke regionens sociale tilbud, men nu sætter vi gang i arbejdet med at lave en langsigtet plan for en tilsvarende gennemgribende modernisering af regionens 19 bo- og dagtilbud.

Med planen skal tilbuddenes fysiske rammer bringes op på et kvalitetsmæssigt højt niveau, der understøtter den specialiserede indsats, regionen her varetager over for nogle af de mest sårbare borgere.

Andre fokusområder

Flere ambulancer – hurtigere hjælp

Alle borgere i Region Hovedstaden, der har behov for hjælp i tilfælde af akut sygdom eller skade, skal have let og hurtig adgang til kompetent døgndækkende akutbetjening. Behovet for akut ambulancetransport har været og er fortsat stigende. For at sikre, at ambulancen ved livstruende skade og sygdom også fremadrettet når frem inden for det politisk fastsatte servicemål. For at mindske presset på de øvrige kørsler, prioriterer vi 7 mio. kr. i 2020 stigende til 10 mio. kr. i 2021 og frem til at supplere det nuværende ambulanceberedskab.

Øvrige områder	2020	2021	2022	2023
Styrkelse på ambulanceområdet	7,0	10,0	10,0	10,0
Højt specialiseret behandling på Rigshospitalet, herunder kortere ventetider samt tværfaglig udredningsfunktion for unge med erhvervet hjerneskade	19,3	20,0	20,0	20,0
Bæredygtig madlavning på hospitaler	3,4	1,9	1,9	1,9
Øvrige områder i alt	29,7	31,8	31,8	31,8

Sundhedsforskning

Sundhedsforskning er afgørende for kvaliteten i den forebyggelse, diagnosticering og behandling, der tilbydes borgere og patienter i det danske sundhedsvæsen. En stærk sundhedsforskning på regionens hospitaler skaber dertil vækst og fastholder Danmark som en af verdens førende i udvikling af ny medicin, nye behandlingsformer og nye teknologiske løsninger i sundhedsvæsenet, hvor kunstig intelligens og personlig medicin de kommende år vil løfte patientbehandlingen yderligere.

En stærk sundhedsforskning er afgørende for et effektivt og fremtidssikret sundhedsvæsen og en life-science industri i international topklasse. Derfor skal Region Hovedstaden sammen med de øvrige regioner, staten, universiteter og private virksomheder fortsat samarbejde om at sikre forskerne de bedst mulige rammer for at bedrive sundhedsforskning.

Region Hovedstaden arbejder aktivt for at sikre en forskningsmæssig styrkeposition ved at styrke rammerne for brug af sundhedsdata i forskning og behandling og udvikle personlig medicin. Centralt i dette er også at tilbyde en bedre og mere sammenhængende støtte til regionens forskere med kortere sagsbehandlingstider, herunder støtte til finansiering, juridisk bistand, indgåelse af samarbejdskontrakter, kommercialisering af forskning, projektregnskab mv.

Mange forskere oplever i dag forskerstøtten som uoverskuelig med mange indgange og med uens service. Der arbejdes derfor på at etablere én indgang for forskerstøtte, hvor de eksisterende støttefunktioner i Center for Regional Udvikling, Videnscenter for dataanmeldelser og regionens andel af teknologioverførselsenheden på Københavns Universitet samtænkes, så forskningen og på sigt patientbehandlingen styrkes.

Den samlede funktion skal samtidig understøtte og styrke de offentlig/private forskningssamarbejder. Funktionen skal bl.a. tilbyde juridisk bistand og let adgang til klinikken for virksomheder. På sigt kan der udvikles en digital platform, hvor private virksomheder kan udbyde forskningsprojekter, som regionale forskere kan byde ind på.

Udvalget for forskning, innovation og uddannelse får i løbet af 2020 en status for, hvordan forskningsområdet understøttes bedre for såvel forskere som virksomheder.

Regional Udvikling

Vækst i hele Danmark forudsætter vækst og udvikling i Hovedstaden. Det forpligter.

Hovedstadsregionen skal være en ansvarsfuld, grøn og innovativ metropol med høj vækst og livskvalitet i en verden i hastig forandring. Det kræver samarbejde og stærke partnerskaber med kommuner og andre relevante aktører.

Vi skal skabe og søge inspiration fra den store verden og fra vores naboregioner via vores samarbejde i Greater Copenhagen og gennem internationale partnerskaber. Det giver et unikt udgangspunkt for at løse fremtidens udfordringer og samtidig gribe muligheden for at blive en internationalt anerkendt metropolregion, som kommer hele landet til gavn.

I økonomiaftalen for 2020 præciseres det, at regionerne har en vigtig rolle i forhold til den fremtidige udvikling i regionen. Region Hovedstaden vil arbejde for et bredt regionalt samarbejde og vi har store ambitioner på det regionale udviklingsområde inden for miljø, kollektiv trafik, uddannelse og innovation, men også på andre områder, der har betydning for hovedstadsregionens udvikling fx internationalisering, innovation, grøn omstilling og klimatilpasning. Næste generation er vores fokus, og derfor er FN's Verdensmål et naturligt pejlemærke og vi vil fremme løsninger, der bidrager til en fremtid, hvor vi integrerer social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed.

En ny regional udviklingsstrategi

Den regionale udviklingsstrategi er Region Hovedstadens ambition for, hvordan vi bidrager til et bæredygtigt samfund og skaber en attraktiv region, hvor vores borgere kan leve et godt og sundt liv nu og i fremtiden, og hvor vi bringer vores ressourcer og

viden i spil for at skabe de bedste betingelser for kommuner, universiteter, virksomheder og andre innovative partnere.

Strategien er omdrejningspunktet for vores regionale udviklingsarbejde, hvor vi sammen med vores samarbejdspartnere sætter rammer og retning og skaber resultater i fællesskab til gavn for hele Danmark og på tværs af landegrænser.

Vi har i regionsrådet afsat en årlig ramme på i alt 12,7 mio. kr. i budgettet for 2019 til den regionale udviklingsstrategi. Udviklingsstrategien skal vedtages i 2020 efter den har været i offentlig høring og til udtalelse i Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse. Med strategien sætter vi fokus på den regionale sammenhængskraft og de muligheder, der er ved at arbejde strategisk med uddannelser og kompetencer til fremtiden, en effektiv og bæredygtig mobilitet i hverdagen, et klima og miljø i balance og gode muligheder for et sundt liv.

Vi laver en handlingsplan i tilknytning til strategien, som vil synliggøre de indsatser, vi vil prioritere de kommende år. Handlingsplanen fortæller, hvordan vi anvender regionens egne midler og ressourcer, og hvordan vi etablerer partnerskaber og søger fondsmidler i samarbejde med relevante aktører inden for vores indsatsområder.

Vores borgere skal komme let omkring i regionen

I Region Hovedstaden er god mobilitet vigtig for vores borgere, uddannelsessteder og arbejdspladser. Vi har i det kommende år en vigtig opgave med at håndtere de stigende udgifter til kollektiv trafik, og sammen med vores høje ambitioner om at gøre den kollektive trafik til et førstevalg for flere betyder det, at vi må prioritere skarpt. Vi skal se på, hvor og hvordan vi kan modernisere det regionale net, så det skaber mest værdi for borgerne og bedst imødekommer de øvrige trafikale udfordringer, vores region står over for.

Derfor har partierne bag budgetaftalen aftalt at afsætte 3 mio. kr. til analyser og anlæg, der skal give gode betingelser for at kombinere cykel med tog, bus og samkørsel ved knudepunkter og 2,7 mio. kr. til tiltag, der vil sikre fremkommelighed på buslinje 123 mellem Glostrup og Roskilde og dermed øge attraktiviteten for passagererne.

En god sammenhæng mellem det regionale og det kommunale net er afgørende for borgernes oplevelse af et samlet kollektivt tilbud. Derfor er vi enige om, at vi vil opgradere informationen ved de regionale bussers stoppesteder og afsætter 1,7 mio. kr. til opsætning af countdown-moduler.

Vi er også enige om at prioritere vedligehold af vores lokalbaner, som er rygraden i den kollektive infrastruktur i Nordsjælland. Lokalbanerne står i disse år over for særlige udfordringer på grund af slid og trænger til at blive fornyet. Vi vil sikre en forsvarlig renovering af lokalbaneinfrastrukturen ved at investere godt 500 mio. kr. frem

mod 2026 i renovering af broer, signalanlæg, sporombygninger og sikring af overkørsler samt nye tog til Nærumbanen. På den måde sikrer vi, at lokaltog kan transportere mange passagerer også i fremtiden.

Anlægget af Hovedstadens Letbane er nu i fuld gang, og når letbanen står færdig i 2025, vil den give et stort løft til den kollektive transport i regionen samt bidrage til den grønne omstilling.

Partierne bag aftalen er enige om at afsætte 1,5 mio. kr. til analyse af en mulig letbanestrækning/BRT-strækning fra Glostrup til Avedøre samt nordover.

Partierne er også enige om at bidrage til at reducere den øgede luft- og støjforurening, trængsel og CO2-udledning, som Region Hovedstadens borgere oplever. Derfor har vi valgt at videreføre indsatsen for grøn mobilitet og infrastruktur (Copenhagen Electric) i de kommende 4 år med 3 mio. kr. årligt, og vi har derudover afsat 1,5 mio. kr. til at fortsætte indsatsen for støjbekæmpelse.

Regionens trafikudvalg vil fortsætte det arbejde, de allerede er godt i gang med, hvor de med blik for hele Region Hovedstadens geografi, ser på effektiviseringer, mulige omprioriteringer og nye løsninger som en vej til at håndtere de økonomiske udfordringer frem mod 2021 og løfte ambitionerne for den grønne omstilling af tog og busser frem mod 2030. En indsats, der også kræver flere midler fra staten. Når Movias regnskab foreligger i begyndelsen af 2020, og vi dermed har de første indikationer på en mulig efterregulering i 2021, samt hvilken effekt Nyt Bynet får for regionen, vil vi politisk fastlægge behovet for at gennemføre eventuelle justeringer i 2021.

Trafikudvalget vil få ansvaret for at konkretisere budgetaftalens tiltag på mobilitetsområdet og samtidig sikre den fremadrettede proces frem mod næste trafikbestilling.

Vi tager hånd om klima og miljø

I Region Hovedstaden arbejder vi fokuseret på at bidrage til en ambitiøs grøn omstilling. Det er vores mål at medvirke til en bæredygtig udvikling og reducere klimaforandringer, så både vi og kommende generationer har gode rammer for høj livskvalitet. FN's verdensmål skal skabe en verden i balance, og ved at tage hånd om klima og miljø vil vi gå forrest i at løse udfordringer inden for flere af de verdensmål, hvor vi som region kan gøre en forskel.

Presset på naturen og jordens ressourcer er for stort, og den høje indbyggertæthed i hovedstadsområdet giver særlige udfordringer i forhold til fx råstoffer og sikring af rent grundvand. Partierne er derfor enige om at afsætte en udviklingspulje på 3 mio. kr. i 2020 til en forstærket indsats mod pesticider. Indsatsen forventes at skulle ske i et tæt samarbejde med vandforsyninger og kommuner. Formålet er at udvikle nye metoder og viden til håndtering af grundvandskritiske pesticider i Region Hovedstaden.

Regionen kan og skal løfte et stort klimaansvar både i egen drift og regionalt, hvis det skal lykkes at nå regeringens reduktionsmål for CO₂ på 70%. Som bygherre, indkøber og råstofforvalter vil vi tage ansvar for at bidrage til verdensmål nr. 12 om ansvarligt forbrug og produktion ved at begrænse vores ressourceforbrug og sikre højere grad af genanvendelse. Partierne er derfor enige om at anvende 1,4 mio. kr. i 2020, til at understøtte overgangen til en mere cirkulær økonomi inden for råstoffer og byggematerialer i samarbejde mellem region, kommuner og byggeriets parter.

Vi skal tage hånd om de store generationsforureninger, der er et samfundsproblem, som vi er nødt til at løse i dialog med staten. Med budgetaftalen afsætter vi derfor 1 mio. kr. i 2020 til afklaring af oprydningmulighederne ved Collstrop-grunden. Formålet er at etablere et beslutningsgrundlag for, hvilken type oprydning der er mest hensigtsmæssigt ved Collstrop-grunden.

Vi uddanner vores unge til fremtiden

Vores borgere skal have de bedste uddannelser og kompetencer til at skabe sig et godt liv. Vi ønsker at sikre regionens virksomheder den rette arbejdskraft og bidrage til en internationalt attraktiv metropol. Der skal være god tilgængelighed til attraktive uddannelser for alle, så vi sikrer, at kommende generationer og medarbejdere er klar til fremtiden – og at alle er med.

For at regionen kan bidrage til samarbejdet i den nationale teknologipagt om at styrke de tekniske og digitale kompetencer, er det nødvendigt at flere opkvalificerer sig med det, vi kalder STEM-kompetencer, hvilket vil sige de naturvidenskabelige fag. (STEM står for Science, Technology, Engineering, Math).

I 2025 forventer vi at mangle 17.000 unge med STEM-kompetencer i hovedstadsområdet, som alene står for halvdelen af den samlede efterspørgsel på STEM kompetencer i Danmark

Derfor afsætter vi 4 mio. kr. årligt i perioden 2020-2023 til at øge interessen for og søgningen til STEM-uddannelserne særligt i blandt de ældste elever i grundskolen og gymnasier. Region Hovedstaden vil også arbejde med at styrke det regionale samarbejde om indsats, der sikrer fremtidens STEM-kompetencer ved at samle centrale parter om målrettede og koordinerede indsats.

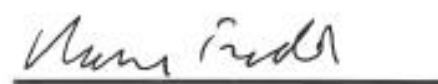
Regional Udvikling, mio. kr	2020	2021	2022	2023
Nye initiativer				
Fremtidens STEM kompetencer i hovedstaden	4,0	4,0	4,0	4,0
Afklaring af oprydningmuligheder ved Collstropgrunden	1,0			
Fremme brugen af genanvendelige materialer	1,4			
En forstærket indsats over for grundvandskritiske pesticider	3,0			
Opgradering af information ved stoppesteder	1,7			
Busfremkommelighed	2,7			
Kombinationsrejser med cykel (tilsagnsbudgettering)	3,0			
Fortsat indsats for støjbekæmpelse (tilsagnsbudgettering)	1,5			
Videreførelse af indsatsen for grøn mobilitet (CPH Electric)	3,0	3,0	3,0	3,0
Analyse af mulig letbanestrækning/BRT-strækning Glostrup til Avedøre samt nordover	1,5			
Tilpasningsbehov (-) / råderum (+)	0,0	-4,0	1,2	0,6
I alt nye initiativer	22,8	3	8,2	7,6

Region Hovedstaden den 24. oktober 2019

Sophie Hæstorp Andersen (A)

Anne Ehrenreich (V)

Christoffer Buster Reinhardt (C)

Marianne Frederik (Ø)

Karin Friis Bach (R)

Jens Mandrup (F)

Martin Schepelern (Å)

Niels Høiby (I)

Bilag 1: Tabeller på sundhedsområdet

Finansiering

Sundhedsområdet, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Politisk prioriteringspulje, varig	212,0	212,0	212,0	212,0
Pulje til sundhedsaftaler	18,0	18,0	18,0	18,0
Tilpasning af ydelser på praksisområdet	2,1	2,1	2,1	2,1
Finanslovsmidler 2019 til psykiatri	32,1	32,1	32,1	32,1
Midler til kræftområdet (KP IV) 1)	39,1	39,1	39,1	39,1
I alt til rådighed til nye initiativer	303,3	303,3	303,3	303,3

Note: Der kan som følge af afrunding være afvigelser mellem summen af den anførte beløb og "i alt".

Nye initiativer

Sundhedsområdet, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Frie midler til hospitaler i alt	80,0	70,0	70,0	70,0
Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen i alt	26,0	35,4	35,4	35,4
Patientrettigheder og nedbringelse af ventetider i alt	57,0	40,0	40,0	40,0
Psykiatri i alt	43,0	52,1	52,1	52,1
Børnenes Region i alt	16,0	18,5	18,5	18,5
Digitalisering i alt	12,5	16,5	16,5	16,5
Kræftområdet i alt	39,1	39,1	39,1	39,1
Øvrige områder i alt	29,7	31,8	31,8	31,8
Nye initiativer i alt	303,3	303,3	303,3	303,3

Balance	0,0	0,0	0,0	0,0
----------------	------------	------------	------------	------------

Nye initiativer - specifikation

Frie midler til hospitaler, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Amager og Hvidovre Hospital	8,0	7,0	7,0	7,0
Bispebjerg og Frederiksberg Hospital	6,0	5,0	5,0	5,0
Bornholms Hospital	5,0	5,0	5,0	5,0
Herlev og Gentofte Hospital	27,0	23,0	23,0	23,0
Steno Diabetes Center Copenhagen	1,0	1,0	1,0	1,0
Nordsjællands Hospital	6,0	5,0	5,0	5,0
Region Hovedstadens Psykiatri	9,0	8,0	8,0	8,0
Rigshospitalet	18,0	16,0	16,0	16,0
Frie midler til hospitaler i alt	80,0	70,0	70,0	70,0

Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Aftale om styrket samarbejde med PLO	7,0	11,9	11,9	11,9
Det lokale samarbejde mellem hospital, kommuner og praksis (samordningsudvalg)	15,0	20,0	20,0	20,0
Forhøjelse af pulje under Social- og Psykiatriudvalget til samarbejde med kommuner og civilsamfund	1,5	1,0	1,0	1,0
Fortsættelse af samarbejdsaftale med Røde Kors om omsorgscenter til hjemløse	2,5	2,5	2,5	2,5
Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen i alt	26,0	35,4	35,4	35,4

Patientrettigheder, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Indsats for overholdelse af patientrettigheder (børn, og patienter med øjensygdomme og karkirurgiske sygdomme, samt lunge- og hjerteområdet, urinvejsygdomme samt neurologi, herunder demens og specialiserede hovedpinesygdom og indvandrermedicinsk klinik)	50,0	40,0	40,0	40,0
Nedbringelse af ventetid på høreapparatområdet	7,0	0,0	0,0	0,0
Patientrettigheder og nedbringelse af ventetider i alt	57,0	40,0	40,0	40,0

Psykiatri, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Styrkelse af intensiv behandling i retspsykiatrien - Sct. Hans	5,0	20,0	20,0	20,0
Opgradering af senge til psykisk syge med misbrug på afdeling M på Sct. Hans	10,3	10,3	10,3	10,3
Intensiv behandling i voksenpsykiatrien	12,2	12,2	12,2	12,2
Intensive børne- og ungdomspsykiatriske specialiserede teams	9,6	9,6	9,6	9,6
Næste fase for visionsarbejdet om en ny børne- og ungdomspsykiatri	5,0	0,0	0,0	0,0
Privatpraktiserende speciallæge i psykiatri, Bornholm - midlertid forhøjelse	0,9	0,0	0,0	0,0
Psykiatri i alt	43,0	52,1	52,1	52,1

Børnenes Region, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Styrkelse af børneafdelingerne	12,0	16,0	16,0	16,0
Hjælp til børn som er pårørende til alvorligt syge familiemedlemmer - 1. fase	2,0	2,0	2,0	2,0
Børneparathed på akutområdet	0,5	0,5	0,5	0,5
Børnelægernes børnetips	1,5	0,0	0,0	0,0
Børnenes Region i alt	16,0	18,5	18,5	18,5

Digitalisering, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Opfølgning på ekspertrådets anbefalinger	11,0	15,0	15,0	15,0
Det skal være lettere at være patient på Bornholm - Bornholm som digital Ø (4 år)	1,5	1,5	1,5	1,5
Digitalisering i alt	12,5	16,5	16,5	16,5

Kræftområdet, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Rigshospitalet	19,0	19,0	19,0	19,0
Herlev og Gentofte Hospital	15,3	15,3	15,3	15,3
Bispebjerg og Frederiksberg Hospital	4,8	4,8	4,8	4,8
Kræftområdet i alt	39,1	39,1	39,1	39,1

Finansieret af Kræftplan IV- midler

Øvrige områder, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Styrkelse på ambulanceområdet	7,0	10,0	10,0	10,0
Højt specialiseret behandling på Rigshospitalet, herunder kortere ventetider samt tværfaglig udredningsfunktion for unge med erhvervet hjerneskade	19,3	20,0	20,0	20,0
Bæredygtig madlavning på hospitaler	3,4	1,9	1,9	1,9
Øvrige områder i alt	29,7	31,8	31,8	31,8

I alt nye initiativer, mio. kr.	303,3	303,3	303,3	303,3
--	--------------	--------------	--------------	--------------

Bilag 2: Tabeller på Regional Udvikling

Regional Udvikling, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Politisk prioriteringspulje	22	-14,7	-7,8	-0,2
Trafikbestilling/lokalbane	0,8	0,8	0,8	0,8
Ændret forudsætning om finansiering af lokalebaneinvesteringer	0	16,9	15,2	7,0
I alt finansiering	22,8	3,0	8,2	7,6

Regional Udvikling, mio. kr.	2020	2021	2022	2023
Nye initiativer				
Fremtidens STEM kompetencer i hovedstaden	4,0	4,0	4,0	4,0
Afklaring af oprydningmuligheder ved Collstropgrunden	1,0			
Fremme brugen af genanvendelige materialer	1,4			
En forstærket indsats over for grundvandskritiske pesticider	3,0			
Opgradering af information ved stoppesteder	1,7			
Busfremkommelighed	2,7			
Kombinationsrejser med cykel (tilsagnsbudgettering)	3,0			
Fortsat indsats for støjbekæmpelse (tilsagnsbudgettering)	1,5			
Videreførelse af indsatsen for grøn mobilitet (CPH Electric)	3,0	3,0	3,0	3,0
Analyse af mulig letbanestrækning/BRT-strækning Glostrup til Avedøre samt nordover	1,5			
Tilpasningsbehov (-) / råderum (+)	0,0	-4,0	1,2	0,6
I alt nye initiativer	22,8	3	8,2	7,6
Balance	0,0	0,0	0,0	0,0

Vedlagt i øvrigt:

Bilag 3 – MODEL FOR VÆRDIBASERET SUNDHED I REGION HOVEDSTADEN